

בעשרים וחמש, הבעלים נותנין שלשים.

ומקשים על דוגמא זו שהשני רוצה לתת כשיעור הקרן עם החומש של בעלים: ולימרו הבעלים: **אתא גברא בחריקין**⁽¹³⁾ [בא אדם במקומנו] לפדותו, שנותן להקדש אותו סך שאמרו הם ליתן מתחלה, [שהרי הבעלים שאמרו בעשרים, עם החומש עולה כ"ה כמו שנותן זה], ולמה כופים את הבעלים לפדותו?

ומפרקינן: **אמר זעירא**: מה שאמרו במשנה "הבעלים אומרים בעשרים" אינו בדקדוק, אלא **דאמור בעלים** כשפתחו תחלה, שנותנים עשרים סלעים ועוד דינר, ואם כן, אי אפשר לתת לשני לפדותו, כיון שהוא פחות ממה שהיו נותנים הבעלים עם החומש [שעולה לכ"ה סלעים ודינר ורביע], ועל כן מחויבים הבעלים לפדותו, וממילא נותנים בשיעור הקרן עשרים וחמש סלעים כפי שאמר זה, ומוסיפים עוד חמש סלעים ורביע

דינר שזהו שיעור החומש מהקרן שאמרו הם [עשרים סלעים ודינר] מתחילה.

ומקשינן: וליתני מפורש במשנה, שהבעלים אומרים בעשרים ועוד דינר.

ומשינין: **שלא דק התנא** במשנתנו לפרוט את הדינרים, ואינו שונה אלא את מספר הסלעים השלמים.

ומתמהינן: **ולא דייק התנא** במשנתנו לפרוט דינרים? **והא קתני** בסיפא: **אם רצו הבעלים ליתן שלשים ואחד "ודינר" הבעלים קודמין**, הרי שהתנא שונה — במקום שצריך — גם דינרים?

ומשינין: **אלא אמר רבא**: **דאמור בעלים** כשפתחו תחילה⁽¹⁴⁾: הרינו נותנין עשרים סלעים ועוד פרוטה, ונמצא שהם היו נותנין עם החומש [שעולה לה' סלעים ורביע פרוטה] יותר ממה שנותן השני [דהיינו כ"ה]

ה"ה] יש שיטה אחרת בכל זה, ודעתו שכל זה שהבעלים מוסיפים כנגד העילוי של האחר זה מדובר שכאשר העלה האחר העלו גם הבעלים כנגדו, אך אם לא הוסיפו כנגדו אינם צריכים להוסיף אלא פודים במחיר שאמרו הם בתחילה בתוספת חומש, ואם הקרן של האחר יותר מהקרן והחומש של הבעלים יפדה האחר.

ומקורו של הרמב"ם הוא מדברי רבא כאן, שהמשנה מדברת שהוסיפו הבעלים פרוטה. ומפרש הרמב"ם כי אחרי שהעלה האחר הוסיפו הבעלים עוד פרוטה יותר ממנו, ורק אז חייבים הבעלים להעלות.

והראב"ד השיג, שהרי רבא בא רק לתרץ את הקושיא לימרו בעלים אתא גברא בחריקין, ולא בא רבא להפוך את כל הבנת הענין.

שהבעלים נותנים כ"ו מדובר רק כשהבעלים גם העלו אחר כן], הרי קושית הגמרא כפשוטה, מדוע בהקדש נותנים לבעלים בעשרים, ואף על פי שהשני נותן עשרים ואחד? והיינו, משום שתוספת החומש של הבעלים עדיפה על תוספת הקרן של האחר, ואילו במעשר שני מבואר שתוספת הקרן עדיפה מתוספת החומש.

13. הגר"א מוכיח מכאן, שכל הדין שכופים את הבעלים לפדות זה רק מפני שמוסיפים חומש ויש רווח להקדש. ולכן, כשאחר מעלה את המחיר כמו הקרן והחומש של הבעלים, שוב לא כופים את הבעלים לפדותו.

14. כך פירש רש"י. אך לרמב"ם [פ"ח מערכין